

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 39. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg01val-shoot-idm140427228393072/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

AF DANNEMARKS OG NORGES BESKRIVELSE

største dyd er at sige ja til alting. Saadane folk vare de Græker udi gamle dage, om hvilke Poeten:

Quicquid adulandi gens prudentissima laudat,
Sermonem indocti, faciem deformis amici.

Derfor vare og samme folk meget elskede, og holdte for de artigste og meest moraliserede. Saadanne ere og nu omstunder de fleeste nationer, og finder man derfor faa skribentere blant de saa holdte polerte og artige folk, der tale vel om Cato, men de fleeste sætte ham udi classe med Timon Misanthropos til Athenen, og afmale hans dyd og bestandighed, som en egensindighed og haardnakkenhed. Herved maa dog nøje i agt tages, at nogle staae saa meget paa deres meeninger, eftersom de bilde sig ind, at have ret, og ville heller være forhadet af folk, end sige andet end de tænke. Andre gjøre det, efterdi dem synes haanligt at give sig tabt, og drives til den bekiendelse at have vildfaret, hvilket ikke kand reyse sig af andet, end af hofmod, og derfor er en stor last, som findes allerhelst hos de saa kaldte lærde folk, der dog skrive saa mange skønne bøger derimod. At de Norske ere saa meget paastaaende paa deres meeninger troer jeg hos de fleeste at være en ærlighed, hvilken dyd er bemelte nations rette character og kiendemerke, som alle fremmede, der omgaaes med dem, tilstaae. Ellers fare de ikke meget vilde, som tillegge de Norske folk samme character, som indbyggerne udi England; at det, som kaldes middelmaadighed, har liden sted iblant dem, men de som ere goode, ere i en høj grad goode, og de som ere onde i høj grad onde.

NOTER

- S. 28. *rart*, sjældent. - *modestie*, Beskedenhed.
S. 29. *i. e.*, id est = det vil sige. - *behjærtede*, tapre. - *retmessig gevær*, ordentlige Vaaben. - *udtog*, Krigstogter.
S. 30. *Arild Hvitfeld*, Hvitfeldt: Danmarckis Rigis Krønike udkom 1594-1603, i 8 Kvantbind, og blev optrykt 1652 i 2 Foliobind;

NOTER TIL AF DANNEMARKS OG NORGES BESKRIVELSE

- i sidstnævnte Udgave findes Omtalen af Jyderne I, S. 4. – *Cluverius*, Philip (f. 1580 i Danzig, d. 1623) udgav 1616 en omfattende Beskrivelse af Oldtidens Germanien, *Germania antiqua*, som indeholder adskillige historiske Gætterier. – *slet*, aldeles. – *udi forrige Seculo*, i det forrige Aarhundrede (lat. *seculum*). – *de store Generaler udi Frankerig*: Henri de Turenne 1611-75; Louis de Condé 1621-86; Armand-Frédéric de Schomberg 1615-1690; François-Henri de Luxembourg 1628-95. – *udi Sverrig*: Kong Gustaf Adolf 1594-1632; Lennart Torstensson 1603-51; Johan Baner 1596-1641; Carl Gustaf Wrangel 1613-76; Hans Christopher von Königsmarck 1600-63; Kong Karl Gustaf 1622-60.
- S. 31. *Hochsted*. I Slaget ved Höchstädt i Bayern slog Englænderne og Østrigerne Franskmændene d. 13. August 1704. – *souverainitetens restitution*, Enevældens Indførelse [ordret: Genoprettelse] 1660.
- S. 32. *rof*, *rov*, *røveri*. – *manufacturer og konster*, Fabrikker og Haandværk.
- S. 33. *Ulejligheden*, Ulempen, det uheldige. – *besynderlig*, særlig. – *middelmaadighed*, Maadehold, Middelvejsmentalitet. – *sielden*. Saaledes i Udgaven 1749, Originaludgaven: *skielden*. – *extremiteter*, Yderligheder.
- S. 34. *gemeent*, almindeligt. – *polimathie*, Kundskab paa mange Omraader. – *forekastet*, bebrejdes.
- S. 35. *publike*, offentlige. – *størbo*, Dødsbo. – *domestiker*, Tjenestefolk. – *faa Konger, der jo maatte*, faa Konger der ikke var nødt til.
- S. 36. *liv quarder*, Livgarder.
- S. 37. *naturalier*, medfødte Anlæg.
- S. 38. *Academie*, Universitet. – *axselne*, Skuldrene. – *studse*, stadse, leve flot. – *artigste*, mest dannede.
- S. 39. *Poeten*, Juvenal, Satire III, 86-87: »Dette Folk er saa umaadelig dygtigt til at smigre hvadsomhelst, at det gerne priser en udannet Persons Tale eller en vanskabt Vens Ansigt«. – *de artigste og mest moraliserede*, de mest dannede og oplyste. – *Cato den Ældre*, som døde 149 f. Kr., bekæmpede Romernes Velleverd og Umoral. – *Timon Misanthropos*, d.v.s. Menneskehader, levede i Athen i 5. Aarh. f. Kr.